

Сезона 2016/2017

Четвртак, 27. април 2017. године

Петак, 28. април 2017. године

Задужбина Илије М. Коларца у 20 часова

Филхармонија и За заљубљене

Диригент: **Хауард Грифитс**

Солиста: **Андреа Лукезини**, клавир

Програм:

С. Прокофјев: *Заљубљен у три наранџе*, симфонијска свита ор. 33бис

Кловнови

Мађионичар Челиј и Фата Моргана играју карте

Марш

Скерцо

Принц и принцеза

Лет

Трајање: око 15 минута

Б. Барток: Концерт за клавир и оркестар бр. 3 у Е-дуру Sz. 119, BB 127

Allegretto

Adagio religioso

Allegro vivace

Трајање: око 25 минута

Д. Шостакович: *Обад*, филмска свита оп. 97а

Увертира

Контраданца

Фолклорне свечаности

Интерлудијум

Валцер
Галоп
Прелудијум
Романса
Интермецо
Ноктурно
Сцена
Финале

Трајање: око 40 минута

Концертмајстор: **Тијана Милошевић**

Сергеј Прокофјев (1891–1953) један је од најсвестранијих музичких аутора 20. века, који се као композитор остварио у готово свим постојећим жанровима уметничке музике. Његови најранији контакти са музиком почели су када је са четири године од мајке добио прве часове клавира, а у наредним годинама настале су и његове прве композиције. Са дванаест година, почео је да учи код Глазунова на Конзерваторијуму у Санкт Петербургу, где се упознао и са касним оперским делима Николаја Римског-Корсакова. Усидрен у традицији руске уметничке музике, али и Западне Европе, Сергеј Прокофјев је стварао у оквирима неокласицизма, али је често посезао и за смелим, експресионистичким музичким језиком.

Опера *Заљубљен у три наранџе* настала је 1921. године као поруџбина Чикашког оперског удружења. Прокофјев је поруџбину примио 1918. године, током свог првог боравка у Сједињеним Америчким Државама, када је имао неколико успешних концерата у Чикагу на којима су представљана његова дела. Либрето за ову сатиричну оперу написао је сам Прокофјев на основу руског превода истоимене драме из 18. века италијанског писца Карла Гоџија. Његова адаптација овог комада подразумевала је савремени приступ комедији дел арте, (чији елементи су присутни и у оригиналној драми, а Прокофјев им је додао надреалну ноту), и превод на француски језик, на којем је опера и премијерно изведена у Чикагу 1921. године.

Од најупечатљивијих инструменталних комада из опере, Прокофјев је направио оркестарску свиту за концертна извођења. Свита се састоји из шест ставова од којих је најпознатији *Марш*.

Бела Барток (1881-1945), мађарски композитор, пијаниста, истраживач и сакупљач народних мелодија (један од оснивача етномузикологије), уједно је и један од најзначајнијих композитора 20. века. У његовим делима се огледају модернистичке тежње о новој, проширеној тоналности коју спроводи ослањајући се на мађарску народну песму. У Бартоковом опусу издвајају се балети *Чудесни Мандарин* и *Дрвени принц*, опера *Замак Плавобрадог*, *Концерт за оркестар*, збирка клавирских минијатура *Микрокосмос*, шест гудачких квартета, као и три клавирска, два виолинска и један концерт за виолу.

Музику за клавир, у коју се убрајају и три клавирска концерта, Барток је углавном компоновао за себе или за своју супругу Диту Пастори која је такође била пијанисткиња. Они су премијерно изводили готово сва Бартокова клавирска дела. **Концерт за клавир и оркестар бр. 3** Барток је компоновао као поклон супрузи за њен 42. рођендан, 1945. године, али је преминуо пре него што је успео да га заврши. Концерт је премијерно изведен наредне године, а солиста је био Ђерђ Шандор, мађарски пијаниста и пријатељ Бартокових, док је на првом снимку концерта солистичку деоницу свирала Дита Пастори.

Концерт за клавир и оркестар бр. 3 Беле Бартока има троставачну форму. Мелодијска основа првог става је мађарска народна мелодија налик популарним *вербункош* мелодијама коју доноси пијаниста у уводу става. Корални звук другог става алудира на Бетовенов гудачки квартет у а-молу, док присуство Тристановог акорда и његовог карактеристичног звука упућује на Вагнера. Трећи став је такође инспирисан мађарским фолклором и зрачи оптимистичном и ведром атмосфером.

Дмитриј Дмитријевич Шостакович (1906–1975) један је од најзначајнијих руских композитора 20. века. Његов стил компоновања карактерише комбинација различитих утицаја, те је његова музика пуна тематских и карактерних контраста, гротескних елемената и неодређене тоналности.

Музику за филм *Обад* Шостакович је написао 1955. године за совјетски филм редитеља Александра Фајнцимера који је стекао велику популарност у Совјетском Савезу. *Обад*, настао на основу истоименог романа енглеске списатељице Етел Војник, припада жанру историјске драме у којој је представљена борба италијанских бораца покрета *Risorgimento* из прве половине XIX века против аустријских окупатора, из које се развија прича о обичном, добронамерном, младом човеку који током борбе постаје *Обад*, неустрашиви борац и легендарни револуционар. Место радње је подстакло Шостаковича да у музику унесе елементе Белинијевог и Вердијевог оперског стила, као и призвак народних мелодија налик на популарним.

Филмска свита *Обад* настала је из делова музике коришћене у филму коју је „извукао“, именовано и у свиту саставио совјетски композитор Левон Атовмиан (асистент Сергеја Прокофјева, аранжер и сарадник на многим издањима совјетских аутора). Свита се састоји од 12 ставова, од којих су најпознатији окретни *Галоп*, затим *Романса* са солистички третираном виолином и деоницом инспирисаном Маснеовом *Медитацијом*, и *Финале*, став који је често комерцијално употребљаван у медијима.

Ана Ђорђевић*

*У сезони 2016-17, Београдска филхармонија пружа прилику одабраним младим музиколозима да писањем програмских коментара обогате своју стручну праксу.